

мр **Мирела Шарић**, виши библиотекар
ЈУ Народна и универзитетска библиотека РС, Бања Лука
mirela.saric@nub.rs

УДК: 023-051:37(497.6)
DOI: 10.7251/BSCSR1706263S

КОНТИНУИРАНО ОБРАЗОВАЊЕ БИБЛИОТЕКАРА У БИХ КРОЗ ИСТОРИЈУ: ПОЧЕТАК И ОСТАТАК

Сажетак: Недоумице које су у вези са начином организовања и садржине разних видова образовања библиотекара, у правцу промјене њихове улоге од чувара знања до информационих стручњака, иако у свијету у многоме превазиђене, у БиХ још увијек су веома интензивне. У сагледавању почетака, потешкоћа при развоју те данашње ситуације и начина на који библиотекарски Босне и Херцеговине стичу нова звања, намеће се неопходност интензивнијег рада на континуираном образовању као императиву савременог друштва. Увођењем нових технологија у библиотекарство, мисија континуираног образовања библиотекара добила је велики значај у савременом друштву. Нажалост, у Босни и Херцеговини се на континуираном образовању библиотекара ради веома мало или готово ништа.

Кључне ријечи: образовање библиотекара, континуирано образовање, савремени библиотекар.

Управљање знањем,¹ као кључни концепт данашњег друштва, прожима читав професионални живот библиотекара. Оно што најдубље повезује критичку библиотекарску мисао на различитим крајевима свијета јесте увјерење да будућност библиотека није само технолошко, већ много више друштвено и вриједносно питање и да савремена библиотека није пасивни отисак окружења, већ жива и

¹ Управљање знањем је дисциплина која промовише и интегрише приступ идентификацији, проналажењу, вредновању, давању на коришћење и задовољавању свих информационих потреба предузећа.

динамична институција, произвођач нових услуга и вриједности.²

„Нужан предуслов квалитетног укључивања библиотекара у савремене токове развоја информационог друштва јесте адекватно прилагођавање свих видова образовања библиотекара новим захтевима и условима.“³

Још „од почетка 19. века, од 1807. године када је Мартин Шретингер први употребио термин библиотекарство (Bibliothekswissenschaft) сматрајући сва дотадашња знања, примењене методе, усвојена правила и упутства за стручни рад са библиотечком грађом и управљање библиотекама, довољним за језгро научне мисли у овој области друштвеног рада, развија се и дограђује и идеја о образовању библиотечких кадрова.“⁴ О томе су размишљали и своје мисли износили многи познати теротеричари библиотекарства: Дјуи, Ранганатан, Блис, Шир, Шредер, Горман, Кронин, Вилсон и многи други.

Образовање библиотекара и информационих стручњака обично подразумева три основна вида образовања:

1. формално образовање,
2. процес стицања стручних квалификација потребних за посао (државни стручни испити),
3. професионална обука и континуирано образовање.⁵

² Усп. Стокић Симончић, Гордана; Вучковић, Жељко. Управљање библиотекама у добу знања. Источно Сарајево: Матична библиотека, 2007. Стр. 73.

³ Ињац, Весна. Координација у раду на образовању библиотекара (инострани искуства). // Сарадња, образовање, квалитет: зборник радова са међународног скупа одржаног у Београду од 5. до 8. децембра 2001. године: [Други] скуп библиотекара балканских земаља / главни уредник Александра Вранеш. Београд: Филолошки факултет : Народна библиотека Србије, 2002. Стр.199.

⁴ Стаматовић, Десанка. Катедра за библиотекарство и информатику Филолошког факултета у Београду: високошколско образовање библиотекара у Србији (1963-2000). // Гласник Народне библиотеке Србије 1, (2000). УРЛ: https://www.nb.rs/view_file.php?file_id=541 (2016-02-04).

⁵ Усп. Исто.

Формално образовање библиотекара је образовање које се дешава у школском систему – од основне школе до постдипломских студија на универзитетима, на основу одобрених програма образовања које воде до дипломе, односно националних признања о стеченим квалификацијама, компетенцијама или нивоима образовања.

Други и трећи вид образовања библиотекара спадају у неформално образовање и односе се на све програме и активности образовања и учења изван школског система. Као и формално, и оно је организовано и институционално, али се не завршава са друштвеном верификацијом стечених знања и постигнућа у смислу националних квалификација и нивоа образовања.

Недоумице и нелогичности на путу образовања

Још 1876. године Мелвил Дјуи (1851-1931) постаје свјестан чињенице да је прошло вријеме када се од библиотекара очекивало да само брине о књигама којима је окружен те да се његова одговорност проширила и на библиотечку набавку, развој читалачких интересовања, правилан начин прихватања идеја које књиге нуде као и на истицање образовне функције библиотека. Па ипак, десетак година касније, када је био у прилици да састави наставни програм за прву високу библиотекарску школу у Америци, Дјуи ју је осмислио као једногодишњу праксу у различитим типовима библиотека, са почетним и завршним тромјесечним курсевима. Настава је тематски покривала селекцију публикација, каталогизацију и класификацију, референсну дјелатност, библиографију и управљање библиотекама а према његовом мишљењу, овај двогодишњи програм био је само „систематично шегртовање“, што се косило са његовом пријашњом тезом да је „библиотека школа, а библиотекар учитељ у најузвишенијем смислу“. ⁶ Овакве и

⁶ Усп. Gates, Jean Key. Introduction to Librarianship: Third Edition. New York:

њој сличне нелогичности пратиле су и прате ову професију у готово свим земљама свијета али се и пркос томе она непрестано развија и дограђује.

Првих 108 библиотекара БИХ

Будући да је образовање библиотекара вјероватно више од било ког другог типа образовања зависило од нивоа економског развоја средине у којој се зачело, од степена културног и технолошког развоја у окружењу као и од укупне способности комуникације са тим окружењем, наведени проблеми су се нарочито одразили на скупину мање развијених земаља у којој је своје мјесто пронашла и Босна и Херцеговина. Она је једна од малобројних европских земаља која до шездесетих година прошлог вијека није имала формално образован библиотечки кадар.⁷ На иницијативу библиотечке јавности БиХ, а узимајући у обзир босанскохерцеговачке могућности, 1961. Године при Вишој педагошкој школи у Сарајеву отвара се двогодишња катедра за библиотекарство. Наставни план и програм, који је обједињавао укупно 18 часова предавања те 12 часова практичног рада, обухватао је: Основе библиотекарства, Историју писма и књиге, Историју библиотека, Организацију библиотечког фонда и каталогизацију, Класификацију наука и библиотечку класификацију, Библиографију и југословенску издавачку дјелатност, Рад са читаоцима и Књижевност. У току осам година свога дјеловања катедра је изњедрила првих 108 школованих библиотекара Босне и

Neal-Schuman, 1990. Str. 215-216. Цитирано према: Stokić Simončić, Gordana; Vučković, Željko. Нав.дј., стр. 105-116.

⁷ Усп. Шарић, Мирела. Приступ образовању библиотекара Босне и Херцеговине: између традиције и савремених токова. // Библиотеке будућности: перспективе и развој: зборник радова са стручног скупа одржаног у Бијељини од 21. До 23. Априла 2010. године / уредник Љиљана Кнежевић. Вишеград : Друштво библиотекара Републике Српске, 2011. Стр. 84-85.

Херцеговине⁸, што је, по нечијем мишљењу било сасвим довољан број, те се катедра 1969. године затвара.

Преко Бијеле књиге до Катедре

Почетком седамдесетих година започиње корјенито преиспитивање дотадашњег стања босанскохерцеговачког библиотекарства и доношење дугорочних мјера за будући развој. Резултат двогодишњег истраживања које је обухватило 1969. и 1970. годину представљен је у елаборату под називом „Анализа о стању библиотекарства у Босни и Херцеговини“. У анализи је представљено лоше стање библиотекарства БиХ те истакнуто неколико акутних проблема између којих проблем образованости кадра и бриге око његовог школовања заузима једну од водећих позиција. Наиме, поражавајуће стање изнесено у Анализи, добијено на основу истраживања у 99 народних библиотека у 1968/69. години, било је позив за узбуну. Представљени резултати били су: запослен 271 библиотечки радник, од чега је 42%, односно 115 радника, радило у 7 великих библиотека, стручни испит положило само 36% кадра, у 45 библиотека ради само по један библиотечки радник, а од укупног броја запослених, високу школску спрему има свега 6% библиотекара, средњу 54%, а чак 18% библиотечког кадра радило је са нижом школском спремом.⁹

С обзиром на податке о стању кадра дате у Анализи, питање редовног школовања и стручног усавршавања библиотекарског кадра поново је оживјело.

Са правом се може рећи да је „Анализа о стању библиотекарства у Босни и Херцеговини“ (1970), познатија као Бијела књига, која је дала поражавајуће резултате о стању библиотечког кадра у Босни и Херцеговини, иницирала одлуку о покретању четворогодишњег студија за библиоте-

⁸ Усп. Bašović, Ljubinka. *Biblioteke i bibliotekarstvo u Bosni i Hercegovini: 1945-1975*. Sarajevo: Svjetlost, 1977. Стр. 24.

⁹ Усп. Исто, стр. 25.

карство у Босни и Херцеговини. Захваљујући њој Савјет Филозофског факултета у Сарајеву, половином 1972, донио је одлуку о формирању Одсјека за општу књижевност и библиотекарство, сценске умјетности и библиотекарство.

Данас у БиХ имамо двије катедре библиотекарства и то на Филозофском факултету у Сарајеву (Одсјек за компаративну књижевност и библиотекарство) и на Филозофском факултету у Источном Сарајеву (Одсјек за општу књижевност и библиотекарство).

Међутим, без обзира на значајан број високообразованих и квалификованих библиотекара, њихов статус и положај али и ниво услуга које они пружају, у нашој земљи није тако добар као у неким добро развијеним земљама.

Да ли је довољно само формално образовање?

Добро формално образовање библиотекара је изузетно битно али у данашњем технолошки савременом друштву недовољно. Много пута се већ истицало да је библиотекарство изузетно динамично подручје у коме су новине готово свакодневне и библиотекари данашњице условљени су непрестаним усавршавањем у што је потребно утрошити и вријеме и новац.

Међутим, континуирано професионално образовање у систему образовања библиотекара у Босни и Херцеговини, за разлику од свијета, нема великог одјека, иако се оно у БиХ појавило доста прије формалног. Како је Босна и Херцеговина, као што смо већ навели, једна од малобројних европских земаља која све до краја шездесетих година прошлог вијека није имала школован библиотечки кадар такву је ситуацију настојала превазићи, неформалним образовањем. Наиме, још од краја четрдесетих година кроз курсеве, предавања и савјетовања, формално готово нешколовани, библиотекари Босне и Херцеговине су се путем континуираног образовања оспособљавали за рад у библиотеци.

Неформално прије формалног

Пионирски покушаји приближавања босанскохерцеговачких библиотекара напредном библиотечком свијету видљиве су тек након Другог свјетског рата када се уочавају прве назнаке „институционалне бригае“ о стручној оспособљености библиотекара за рад. Послије 1945.¹⁰, тачније 1946. године¹¹ новоосноване народне библиотеке уз пошиљке нових књига добиле су и обрасце за рад. Библиотекари који су водили ове библиотеке¹², слани су у Сарајево у Народну библиотеку БиХ на кратке курсеве (са практичним радом) у трајању од 7—15 дана. У току 1947. и 1948. године на пољу едукације библиотекара готово да и нема¹³, те библиотекарство ове земље заједно са својим кадром стагнира.¹⁴

Уочивши враћање на стање од прије двије до три године, Министарство просвјете БиХ, при Одјелјењу за народно просвјеђивање, 1949. године оснива Реферат за библиотеке и читаонице¹⁵ који одмах почиње са активним дјеловањем и почетком 1950.¹⁶ године на Илици код Сарајева одржава курс за руководиоце среских и градских народних библиотека. Курсу присуствује 47 полазника, и то је први курс за стручно образовање библиотечких радника послије рата са већим бројем полазника из цијеле БиХ.¹⁷ Али након само двије године дјеловања, 1951. године Реферат престаје са радом и стручна помоћ опет изостаје.

¹⁰ Када је основана Народна библиотека Босне и Херцеговине.

¹¹ 1946. године основане су народне библиотеке у Мостару, Бањалуци, Бихаћу и Тузли.

¹² По струци углавном учитељи.

¹³ У децембу 1948. у организацији Главног одбора Савеза синдиката Босне и Херцеговине одржан је курс (на којем су добили и штампана упутства за рад) за библиотекаре синдикалних библиотека.

¹⁴ Усп. Ваšović, Ljubinka. Нав. дј., стр. 13.

¹⁵ У даљем тексту се именује и као Реферат.

¹⁶ Од 1. до 6. фебруара.

¹⁷ Усп. Berberović, Esad. *Povodom seminara za rukovodioce sredskih i gradskih biblioteka.* // *Odjek* 3/48, 5 (1951), str. 3. Цитирано према: Ваšović, Ljubinka. Нав. дј., стр. 14.

Да би се превазишла новонастала криза у августу 1952. поново се оснива стручно инструктивно тијело али сада под називом Библиотечки центар¹⁸. Те 1952. године догодио се још један преломни тренутак значајан за развој босанско-херцеговачког библиотекарства. Наиме, те године Савјет за просвјету, науку и културу БиХ, у циљу што бољег оспособљавања кадра за рад у библиотекама, расписује конкурс за пријем кандидата на једногодишњи библиотекарски курс што је био први значајнији и ефикаснији начин за добивање сталног стручног кадра.¹⁹ У току свог кратког дјеловања (од 1952. до 1953. године) Библиотечки центар²⁰ настојао је библиотекарима пружити практичну помоћ у раду те омогућити стално унапређивање и стручно оспособљавање кадрова.²¹ Када је мрежа јавних народних библиотека у БиХ била готово потпуна и када се (по нечијем мишљењу) „добило први квалификован кадар за рад у њима“ сматрало се да је Центар испунио своју мисију и он се крајем 1953. године укида.²² Наредне три године библиотекари ове земље нису имали могућност стицања нових знања у струци што на још увијек недовољно обучен кадар, оставља посљедице (још једне) стагнације.

До поновног формирања Библиотечког центра долази 1956. године. Он одмах наставља своју мисију и започиње

¹⁸ Задатак Библиотечког центара био је пружање помоћи народним библиотекама и рад на унапређивању библиотекарства у Босни и Херцеговини.

¹⁹ Кандидати за једногодишњи библиотекарски курс морали су имати најмање 6 разреда гимназије и нису могли бити млађи од 20, ни старији од 30 година. Курс је одржан од 16. 1. до 16. 9. 1953. године. и присуствовао му је 21 кандидат из Мостара, Тузле, Требиња, Чапљине, Гацка, Високог и Сарајева. Програм је обухватао општеобразовне и стручне библиотекарске предмете. Након завршетка курса 16 полазника је распоређено у унутрашњост, 5 је остало у Сарајевским библиотекама; у овом периоду објављен је и први приручник за рад у јавним библиотекама: Berberović, Esad. *Biblioteke i rad u njima*. Sarajevo: Svjetlost, 1953. Цитирано према: Bašović, Ljubinka. Нав. дј., стр. 16.

²⁰ На неким мјестима у тексту се именује и као Центар.

²¹ Током 1953, Центар одржава 15-дневни семинар за руководиоце реонских библиотека Сарајева, 6-дневни семинар за руководиоце библиотека појединих општина, савјетовање са руководиоцима реонских библиотека Сарајева и друго.

²² Усп. Bašović, Ljubinka. Нав. дј., стр. 16.

са сручним оспособљавањем кадра и увођењем прописа за уједначавање пословања и уређења библиотека тако да многи ту 1956. годину сматрају прекретницом у развоју популарног библиотекарства у БиХ.²³

„Основни задаци Centra у овом периоду били су: учвршћивање постојеће мреже библиотека, изградња стручних кадрова путем курсева за оне библиотечке раднике који је требало да полажу стручне испите, с циљем подизања општег и стручног знања; одржавање посебних практичних курсева приликом сређивања библиотека; позивање библиотечких радника на практичан рад у Народну библиотеку Босне и Херцеговине, или у неку другу сређену библиотеку; пружање помоћи приликом одржавања теčajева за руководиоце малих библиотека, а које су организовале среске, односно општинске библиотеке; отварање, у блиској будућности, једногодишње библиотекарске школе за књићнићаре; пружање стручне помоћи свим библиотекама — путем писмених упутстава и обавјештења приликом обилазакa; вођење евиденције о свим врстама библиотека, њиховом раду и запосленом кадру; предузимање потребних мјера у циљу побољшања стања и рада библиотека; надзирање и контролисање рада библиотека — у смислу извршавања постављених задатака и придржавања постављених прописа и упутстава; израда једнообразних нацрта за библиотечку опрему и техничко пословање у библиотекама; помоћ у сређивању и раду школских библиотека — у сарадњи са Савјетом за школство NR БиХ; пружање помоћи синдикалним библиотекама и библиотекама у радничким насељима — за ефикаснији рад са књигом међу радницима — у најужој сарадњи са организацијом синдиката NR БиХ; прикупљање података о босанскохерцеговачким библиотекама у прошлости, у циљу историјског проучавања библиотекарства; уска сарадња са друштвеним организацијама и

²³ Први пут се, захваљући чврстом ставу Савјета за културу НР БиХ да је развој библиотекарства веома значајан - са једног централног мјеста водила планска политика унапређивања рада библиотека.

zainteresovanim preduzećima i ustanovama — u cilju unapređivanja rada biblioteka.“²⁴

Први Закон о библиотекама Босне и Херцеговине изгласан је²⁵ 1957. године.

„Na donošenje Zakona prevashodno je uticalo sljedeće: postojanje guste ali nerazvijene i neravnomjerne mreže biblioteka u Bosni i Hercegovini, neredovno finansiranje rada biblioteka, nezadovoljavajuće prostorije i uređenje biblioteka, siromašni, sadržajno slabi i zastarjeli knjižni fondovi, kao i slab stručni kadar.“²⁶

На основу Закона Библиотечки центар добио је задатак да води надзор и организује стручну помоћ библиотекама што он доста успјешно и ради. Кроз читав низ кусева Центар интензивира свој рад на стручном уздизању библиотечног кадра, на којима их поред основних знања из теорије библиотекарства упознаје и са свим техничким пословима путем практичног сређивања једне библиотеке.²⁷

Центар половином 1963. године прелази у састав Народне библиотеке Босне и Херцеговине, настављајући свој посао на унапређивању библиотекарства као матична служба ове установе, али и као републичка матична служба истовремено. Рад на стручном оспособљавању кадра путем курсева и семинара наставља се.

²⁴ Vašović, Ljubinka. Нав. дј., стр. 17-18.

²⁵ Закон је изгласан захваљући иницијативи Библиотечног центра.

²⁶ Vašović, Ljubinka. Нав. дј., стр. 18.

²⁷ Први курс овакве врсте одржан је 1956. године у Бијељини. Након њега, Центар крајем 1956, уз сређивање Народне библиотеке „Валтер Периф“ одржава курс за књижничаре општине Сарајево. Једномјесечни курс за библиотечке раднике из цијеле БиХ, уз практично сређивање Народне библиотеке „Силвије Страхимир-Крањчевић“ у Сарајеву, одржан је 1957. године. Сљедећи курс за библиотечке раднике из цијеле БиХ одржан је 1958. године, такође у Сарајеву. Теоретски дио и овог курса односио се на предмете из општег образовања и културне проблематике, али је стручна библиотекарска проблематика овога пута била повезана са практичном обрадом 1 200 књига из Народне библиотеке Прозор итд.

Зашто се стало и гдје смо данас?

Прве назнаке престанка интензивног рада на континуираном образовању библиотекара видљиве су већ након отварања четворогодиње катедре за библиотекаре у Босни и Херцеговини. Линију благог опадања неповољне историјске прилике претвориле су у понор из којег се босанскохерцеговачко библиотекарство и њен кадар није могао покренути око десет година. У дијапазону од драстичног кашњења за савременом библиотекарством, до непродуктивног настојања да се она предухитри, континуирано образовање библиотекара застало је у Босни и Херцеговини негдје на пола пута до успјеха. Као једна од ријетких европских у којој још увијек не постоји закон о цјеложивотном и континуираном образовању, уопште није чудно што босанскохерцеговачко друштво ради веома мало на таквој врсти образовања својих библиотечких радника. Поред одређеног броја курсева за рад у новим програмима, стручних испита и редовних годишњих скупштина Друштва библиотекара Републике Српске и Друштва библиотекара Босне и Херцеговине која су доступна широј библиотечној јавности, у овој земљи нису видљиве значајније активности у тој области.

Континуирано образовање библиотекара у БиХ данас у односу на друге

Једина институција која у Федерацији Босне и Херцеговине спроводи континуирано образовање, и то у виду курсева и стручних испита библиотекара, је Центар за перманентно образовање библиотекара БиХ који дјелује у склопу Националне и универзитетске библиотеке Босне и Херцеговине.²⁸

²⁸ Усп. Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine: Obrazovni centar NUBiH. УПЛ: <http://www.nub.ba/index.php/obrazovni-centar> (2016-02-04).

Према садржају овог центра континуирано образовање библиотекара које они спроводе обухвата курсеве, семинаре и радионице из пет тематских цјелина:

- тренинг тренера - обука предавача,
- образовање корисника,
- библиотечка писменост,
- информацијска писменост,
- информатизација библиотека у БиХ (едукација у припреми).²⁹

Поред горе наведених података, иако календар едукација исте установе не постоји, стоји да се тренинг тренера одржава два пута годишње на почетку године и представља припрему тренера за одржавање годишње обуке док се образовање корисника спроводи током читаве године и састоји се у демонстрацији и обуци за кориштење база података у НУБ БиХ.

На сајту Образовног центара НУБ БиХ не постоји календар едукације са годишњим планом и програмом за континуирано образовање библиотекара Федерације БиХ и у њему се само могу пронаћи подаци о терминима полагања стручних испита.

Да су управо стручни испити најважнији и готово једини вид континуираног образовања који овај Центар проводи говори и податак у Програму стручних испита Образовног центра у коме су као једини едукациони правци дјеловања наведени курсеви *Библиотечка писменост*³⁰ и *Информацијска писменост*³¹ који су представљени као курсеви из

²⁹ Усп. Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine: Program stručnih ispita. УРЛ: <http://www.nub.ba/index.php/program-atrucnih-ispita> (2016-02-04).

³⁰ Курс Библиотечка писменост се одржава једанпут годишње (у фебруару или марту) и траје 4 дана односно 32 сата.

³¹ Курс Информацијска писменост се одржава једанпут годишње (у марту или априлу) и траје 4 дана односно 32 сата.

основног библиотечко-информацијског знања и вјештина потребних као основа за полагање стручних испита.

Рад овог Образовног центра неупоредив је са радом сличних центара у Европи који су на овом пољу урадили много. Поражавајуће резултате добићемо и ако у разматрање узмемо само земље у окружењу, код којих је до прије пар година појам континуираног образовања такође био непознаница. Тако на примјер ако посматрамо рад Центра за стално стручно усавршавање књижничара (ЦССУ)³² (којег су основали Национална и свеучилишнај књижница у Загребу, Филозофски факултет Свеучилишта у Загребу, Књижнице града Загреба и Хрватско књижничарско друштво), разлике у самом приступу континуираном образовању те разноликости и квалитети садржаја у много чему ће довести у питање квалитет рада Центара за перманентно образовање библиотекара БиХ. Наиме, Центар за стално стручно усавршавање књижничара у Републици Хрватској који својим програмом доноси новости из подручја библиотекарства, информацијских наука и информацијско-комуникацијских технологија води и осигурава квалитет сталног стручног усавршавања библиотекара у Републици Хрватској, прати потребе за сталним стручним усавршавањем, развија интердисциплинарност у усавршавању те представља сталну подршку информатичком описмењавању библиотекара.

Курсеви едукације овога Центра³³ садрже више од седамдесет радионица организованих у десет модула којима су обухваћене готово све области библиотекарског образовања и дјеловања:

„MODUL I: Intelektualna sloboda i pravna i etička pitanja knjižničarske profesije;

MODUL II: Knjižnične službe i usluge;

³² Усп. Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara (CSSU). УПЈ: <http://cssu.nsk.hr> (2016-02-04).

³³ Усп. Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara: Тецајеви. УПЈ: <http://cssu.nsk.hr/tecajevi/> (2016-02-04)

MODUL III: MODUL IV: Izgradnja zbirki;
MODUL IV: Bibliografska kontrola
MODUL V: Vrednovanje usluga i izvora i primjena istraživanja u knjižnicama;
MODUL VI: Elektronički informacijski izvori i sustavi;
MODUL VII: Modul za nakladnike;
MODUL VIII: Digitalizacija građe;
MODUL IX: E- učenje;
MODUL X: Tečajevi SRCA (Sveučilišni računski centar).³⁴

Поред професионалног односа према захтјевима струке те стручности домаћих и страних предавача који својим дјеловањем доприносе квалитету рада овога Центра битно је нагласити да се курсеви, семинари и радионице проводе током цијеле године са прецизно истакнутим терминима и најавама одржавања.

У времену брзих технолошких промјена новог информатичког доба те процеса глобализације професија библиотекар једна од оних која се највише нашла на удару. Да би се промјене прихватиле потребна су и нова знања и нове вјештине чега су, за разлику од протагониста Центара за перманентно образовање библиотекара БиХ, у Центру за стално стручно усавршавање књижничара у Републици Хрватској увелико свјесни те ужурбано раде на едукацији и приближавању свог библиотекарства најсавременијих свјеским токовима.

И у Републици Срској као и у Федерацији Босне и Херцеговине на континуираном образовању библиотекара ради се изузетно мало. Народна и универзитетска библиотека РС, као и осталих седам матичних библиотека РС, повремено (једном до два пута годишње) организују предавања или семинаре за библиотекарке свога матичног подручја, у НУБ РС-у једном годишње организују се курсеви и испити за оне библиотечке раднике који полажу стручни испити док

³⁴ Исто.

Друштво библиотекара сваке године организује семинар за све библиотекаре РС. И то је све. Сви остали, многобројни видови континуираног образовања библиотекара, изостају. Наша библиотечка јавност још увијек као да није свјесна чињенице да је кључ успјешног дјеловања према новим захтјевима који се стављају пред библиотекаре управо континуирано образовање. Иако засноване на оним старим, вриједним и никад застарјелим знањима, усвајање нових знања предуслов је опстанка библиотекарства као професије у БиХ. Из тих разлога, неопходно је да се код наших библиотекара подстакне и развије мотивација за сталним усавршавањем, које представља један од основних предуслова трајног квалитета и афирмације струке.³⁵

Поред тога, неопходно је инсистирати и на доношењу прописа који ће у потпуности регулисати организацију овог вида образовања јер без сталног усавршавања и праћења новина у струци пут ка европском квалитету библиотекарства, којим Босна и Херцеговина мора да се креће, биће и дужи и трновитији.

Закључак

Образовање библиотекара Босне и Херцеговине (формално и континуирано) у уској је вези са њеним друштвеним и економским развојем а неповољне историјске прилике учиниле су да је библиотекарски кадар ове земље, која је први закон о библиотекарству добила тек 1957. године, све до почетка шездесетих година био неадекватно или готово потпуно необразован. Такво стање, својим прегалачким радом настојао је континуираним образовањем, путем курсева и радионица, да барем мало ублажи

³⁵ Усп. Vilotić, Gordana; Nestorović-Petrovski, Slavica. Kontinuirano obrazovanje visokoškolskih bibliotekara. // Infoteka 7, 1-2 (2006). E-LIS. УРЛ: <http://eprints.rclis.org/11300/> (2016-02-04).

прво Реферат за библиотеке и читаонице а након његовог укидања Библиотечки центар.

„Анализа о стању библиотекарства у Босни и Херцеговини“ познатија као Бијела књига (1970) дала је поражавајуће резултате о стању библиотечког кадра у Босни и Херцеговини и иницирала одлуку о покретању четворогодишњег студија за библиотекарство у Босни и Херцеговини што као да је био знак да се половином седамдесетих година престане са интензивим континуираним образовњема. Такво мишљење није превазиђено ни до данашњих дана па се на континуираном образовању босанкохерцеговачких библиотекара ради изузетно мало. Да континуирано образовање прати читав професионални живот библиотекара, јер се нова знања морају готово свакодневно усвајати, те де је оно једнако важно као и формално, свијест је која се мора што прије јавити у босанкохерцеговачкој библиотечкој јавности.

Битности таквог начина учења и стицања вјештина и компетенција постаје неминовност и неопходност на путу ка савременој библиотекарској струци и у што скорије вријеме морају постати доступна и библиотекарима Босне и Херцеговине.

Литература

1. Ваšović, Ljubinka. Biblioteke i bibliotekarstvo u Bosni i Hercegovini: 1945-1975. Sarajevo: Svjetlost, 1977.
2. Berberović, Esad. Povodom seminara za rukovodioce sredskih i gradskih biblioteka. // Odjek 3/48, 5 (1951), str. 3. Цитирано према: Ваšović, Ljubinka. Biblioteke i bibliotekarstvo u Bosni i Hercegovini: 1945-1975. Sarajevo: Svjetlost, 1977. Стр. 14.
3. Vilotić, Gordana; Nestorović-Petrovski, Slavica. Kontinuirano obrazovanje visokoškolskih bibliotekara. // Infoteka 7, 1-2 (2006). E-LIS.
4. УРЛ: <http://eprints.rclis.org/11300/> / (2016-02-04).
5. Gates, Jean Key. Introduction to Librarianship: Third Edition. New York: Neal-Schuman, 1990. Str. 215-216. Цитирано према: Стокић Симончић, Гордана; Вучковић, Жељко. Управљање библиотекама у добу знања. Источно Сарајево: Матична библиотека, 2007. Стр. 105-116.
6. Ињац, Весна. Координација у раду на образовању библиотекара (инострана искуства). // Сарадња, образовање, квалитет: зборник

- радова са међународног скупа одржаног у Београду од 5. до 8. децембра 2001. године: [Други] скуп библиотекара балканских земаља / главни уредник Александра Вранеш. Београд: Филолошки факултет : Народна библиотека Србије, 2002. Стр.199.
7. Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine: Образовни центар NUBBiH. УРЛ: <http://www.nub.ba/index.php/obrazovni-centar> (2016-02-04).
 8. Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine: Program stručnih ispita. УРЛ: <http://www.nub.ba/index.php/program-atrucnih-ispita> (2016-02-04).
 9. Стаматовић, Десанка. Катедра за библиотекарство и информатику Филолошког факултета у Београду: високошколско образовање библиотекара у Србији (1963-2000). // Гласник Народне библиотеке Србије 1, (2000).
 10. УРЛ: https://www.nb.rs/view_file.php?file_id=541 (2016-02-04).
 11. Стокић Симончић, Гордана; Вучковић, Жељко. Управљање библиотекама у добу знања. Источно Сарајево: Матична библиотека, 2007.
 12. Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara (CSSU).
 13. УРЛ: <http://cssu.nsk.hr/> (2016-02-04).
 14. Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara: Тецајеви.
 15. УРЛ: <http://cssu.nsk.hr/tecajevi/> (2016-02-04)
 16. Шарић, Мирела. Приступ образовању библиотекара Босне и Херцеговине: између традиције и савремених токова. // Библиотеке будућности: перспективе и развој: зборник радова са стручног скупа одржаног у Бијељини од 21. до 23. априла 2010. године / уредник Љиљана Кнежевић. Вишеград : Друштво библиотекара Републике Српске, 2011. Стр. 84-85.

CONTINUAL EDUCATION OF LIBRARIANS IN BOSNIA AND HERZEGOVINA THROUGH HISTORY: BEGINNING AND PROSPECTS

Abstract: There is still much dispute over the way librarians in Bosnia and Herzegovina should make a transition from knowledge keepers to IT experts, especially in terms of the form and contents of various training course, although this issue has been largely resolved in the rest of the world.

Taking into account the very beginnings, obstacles and present-day situation with regard to the way librarians in Bosnia and Herzegovina gain knowledge and skills, continual education becomes an imperative in the contemporary society. Unfortunately, this digital swing in the field has passed unnoticed in Bosnia and Herzegovina so far, rendering the mission of continual education unaided.

Key words: education of librarians, continual education, modern librarian.